

TENK NYTT, STEM GRØNT!

ARENDAL PROGRAM 2015 - 2019

miljøpartiet
de grønne

arendal

Vedtatt på medlemsmøte 16. august 2015

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn, i hovedsak basert på lokale ressurser er en forutsetning for å nå målet.

Miljøpartiet De Grønne er et økologisk parti. For oss er en sunn natur og et sunt miljø selve grunnlaget for eksistensen vår på jorda. På samme måte er et rettferdig samfunn nødvendig for en sunn økonomi. For å sikre et godt liv for både oss og de som skal overta jorda etter oss kan vi ikke forurense eller hente ut mer fra naturen enn den klarer å fornye. Det er det som er bærekraft.

Grønne partier rundt om i verden bygger nettopp på bærekraft. På andre verdier enn bare penger, på at mennesker er aktive deltakere i samfunnet, på dialog, og på en tro på at mangfold er viktig både for miljø og mennesker.

Mangfold er viktig i politikken også. Ingen partier sitter med alle svarene. Miljøpartiet De Grønne stiller for første gang til valg i Arendal, og din stemme kan være med på et historisk grønt skifte i vår kommune. Vi er blokkuavhengige og vil samarbeide med alle partier for å få gjennomslag.

EN LEVENDE BY

Et levende sentrum er helt nødvendig for Arendals identitet som en bykommune. Sentrum har et enormt potensial, men dette krever økt satsing i årene som kommer. Vi ønsker at sentrum primært er til for ferdsel uten bruk av bil. Dette vil påvirke både trivsel og miljø, og gjøre byen til et sted man har lyst til å oppholde seg. Færre biler vil frigjøre arealer som i dag brukes til parkeringsplasser. Vi trenger plass til byens "grønne lunger", møteplasser og lekeplasser. Minst utslipp må gi høyest prioritet i byplanlegging: Gang, sykkel, kollektiv, el-bil foran biler på fossil energi. Styrke handel i sentrumsområder fremfor nye bilbaserte kjøpesentre og gi plass til folk, handel og aktiviteter i gatene. Vi vil jobbe for å styrke "distriktene" i Arendal. Sterke bydelsentre der man har tilgang til varer og tjenester vi bruker i hverdagen.

Vi vil:

- Arbeide for å gjenåpne kanalen mellom Pollen og Kittelsbukt. Det gir oss renere vann i Pollen, praktisk klimatilpasning og en tiltalende og aktiv by for fremtiden med røtter i historien.
- Stimulere til at torget er i bruk med aktiviteter og torghandel året rundt.
- Si nei til søndagsåpne handlesentre.
- Prioritere gående og syklende: Flere gater som er bilfrie eller med sterkt redusert hastighet for bil og kun høyst nødvendig parkering tillatt. På sikt et bilfritt sentrum.
- At utbyggere må bidra til å ivareta og videreutvikle kommunens grøntstruktur når tomter bygges ut. Ved å bruke for eksempel blågrønn faktor-verktøyet utarbeidet av Framtidens byer, eller sette inn til fond for gang- og sykkelvei og andre nærmiljøtiltak
- Prioritere sikker og egnet parkering for sykler- og el-sykler, samt ladestasjoner for el-sykler og utlansordning for bussykler.
- Sette av de sentrumsnære parkeringsplassene til ladbare biler (el-biler og ladbare hybrider). Vi vil gå inn for flere parkeringsplasser med lademuligheter og forbeholde disse for biler som benytter seg av lading.
- Opprette flere grønne lunger, parker og lekeplasser ved å bl.a. å omgjøre parkeringsplasser, og forbedre eksisterende som trenger oppgradering, f.eks. parken utenfor Steenhuset.
- Ta vare på og tilrettelegge sentrumsnære turområder og snarveier og legge til rette for urban dyrkning.
- At kommunal beplantning må være med tanke på biodiversitet: Være humle- og bievennlig, og bruke lokale arter og nyttevekster.
- Jobbe for å få en utlanssentral, utstyrsbibliotek, gratisbutikk eller lignende i Arendal.
- Ha søppelkasser for kildesortering i byen og søppelkasser med panteringer.
- At boligbygging skal skje i tilknytning til grender og kollektivtraseer, og ikke berøre dyrket mark.
- Utvikle gode bydelsentre (eksempel Saltrød). Vi må definere hva en bydel skal ha nært, slik at man i hverdagen ikke er tvunget til å reise langt. Dette kan være skoler, lege, nærbbutikk, bibliotek, post, møteplasser, lekeplasser, all-aktivitetslokaler m.m.
- Ta initiativ for å etablere kompetansesentre og møteplasser for grønn livsstil og fremtidsrettet.

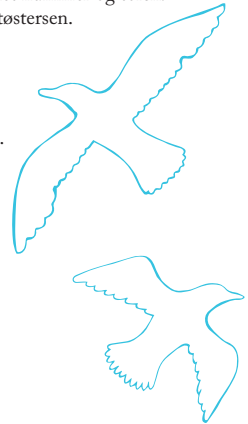
NATUR OG FRITID

Nærnaturen i Arendal er under konstant utbyggingspress. Mest kjent for tiden er den vedtatte rasingen av Bymarka ved utbygging av ny E-18 og tilførselsveier. Men en rekke andre populære naturområder i Arendal er i fare, både sentrumsnært og på øyene og tettstedene våre, blant annet Åsbieskogen. Disse områdene er derimot svært viktige for byens befolkning i et folkehelseperspektiv. MDG ønsker en helhetlig gjennomgang av bynære naturområder og gi disse områdene et varig vern. Vi vil ta vare på natur- og friluftsområder, slik at kommende generasjoner får mulighet til å oppleve naturen på lik linje med oss.

KYSTEN VÅR

Vi vil:

- At utbygging i strandsonen skal kun vurderes i allerede utbygde områder. - Svaberg og naturmangfold skal bevares og allmennhetens interesser for fiske og ferdsel tas vare på.
- Etablere flere bevaringsområder i Arendal for å sikre bestandene av blant annet hummer og torsk.
- Sørge for ivaretagelse av de rike bestandene i Arendal av den ellers truede flatøstersen.
- Støtte etablering av Raet nasjonalpark.
- Bidra til tiltak for en ren kyst slik som ved strandrydding og opprydding av tapte fiskeredskap på havbunnen, samt forebyggende tiltak.
- At Arendal kommune skal gjennom blant annet sitt eierskap i Agder Energi arbeide aktivt for at hensynet til laks og sjøørret i Nidelva blir høyere prioritert.
- At Arendal kommune skal ta en aktiv rolle for å ivareta og eventuelt forbedre alle vassdrag og bekker som fører sjøørret.

NÆRNATUREN - EN NØDVENDIGHET FOR LIVSKVALITET

Vi vil:

- Ha varig vern av nærnatur: Arbeide for at Arendal bystyre vedtar bindende markagrenser for befolkningens viktigste natur- og friluftsområder.
- At vedtatte tilførselsvei gjennom Bymarka skrinlegges og behov og løsninger vurderes på nytt.
- Sette ut fellesgriller i flere av kommunens friområder.
- Prioritere støtte til kommunal soppkontroll.
- Ha tilstrekkelig med søppeldunker i tur- og utfartsområder.
- Informasjonsplakater på alle populære strender om søppelkasting og nedbrytningstid.
- Sørge for at uthavenene ivarettatt av Skjærgårdstjenesten har egne returordninger for pant.
- Sikre strandsonen med bedre tilgang for allmennheten.
- Fjerne eksisterende stengsler. Sikre sammenhengende kyststi.
- Prioritere friluftsliv når spillmidler skal fordeles i kommunen.

GRØNN TRANSPORT

Arendal skal bli et utstillingsvindu for kreative miljøriktige samferdselsvalg. Arendal er en middels stor by med voksende trafikkproblemer og dermed økt forurensning. Målet for samferdselsatsing i Arendal er å unngå stagnerende og forurensende rushtidstrafikk, redusere lokal forurensning relatert til trafikk og legge til rette for at trafikanter kan ta miljøriktige valg. Arendal er allerede tungt belastet av privatbiler, og det er ingen fornuftig løsning for fremtiden å bygge mer veier for økt privatbilisme. Inntekter fra bomring rundt byen må være med på å gi et kollektivtilbud som er fleksibelt og rimelig nok til å være en attraktiv konkurrent til privatbilen. Gange og sykkel er utslippsfritt og skal være førsteprioritet. I en kupert by som Arendal vil også el-sykkel være et godt alternativ til privatbil, og vi mener kommunen skal gå foran som Norges el-sykkelhovedstad.

Vi vil:

- Prioritere vedlikehold og trygge veier fremfor nye, og vektlegge natur og miljø ved trasévalg for nye veier. Unngå veibygging i nærnatur som Bymarka og Åsbieskogen.
- Innføre bompengering i Arendal der pengene ørmerkes satsing på kollektivtrafikk, gang og sykkel. Målet er å redusere bilbruken og sikre at nødvendig trafikk kommer frem uten behov for nye tiltaksveier. Bompenger på Stoa vil hindre forflytning av trafikk fra by til Stoa.
- Øke satsingen på gang- og sykkelveier betydelig. Gå gjennom veinettet i Arendal for å legge til rette for økt trafikk av sykkel og el-sykkel i sikre og sammenhengende traseer som ikke er i konflikt med hverken gående eller biler.
- Jobbe for at Arendal blir Norges el-sykkelhovedstad! El-sykkel tiltrekker seg mange syklister som normalt ikke sykler, og har et betydelig potensial til å være erstatning for mange bilreiser.
- Legge til rette for informasjonskampanjer og muligheter til å prøve el-sykkel og jobbe opp mot offentlige og private bedrifter for å øke andelen brukere av el-syklar.
- Jobbe for tørr og sikker sykkelparkering i de sentrale parkeringshusene, skur med trygge muligheter til låsing av sykler, og jobbe for et nettverk av ladepunkter for el-sykkel i Arendal sentrum.
- Bidra til elektrifisering av fergene. Teknologien er på plass og Arendal kommune kan bidra med en finansieringsplan og løsning for å utbygge kai med ladesystem.
- Utrede en fremtidsplan for rutenett av el-ferger som dekker hele området Tromøybrua, Rævesand, Sandvigen og Strømmen. Sjøveien ligger der og venter!
- Jobbe for korrespondanse mellom ferger og annen kollektiv, og få på plass en bedre ventestasjon for fergene på Tyholmen med økt bryggesikkerhet for barn.
- Legge til rette for å etablere bildeling og båtdeling i Arendal og legge til rette for økt bruk av samkjøring, for eksempel gjennom registrering og merking av gode samkjøringsstopp.
- Arbeide for flere offentlige ladepunkt for elektriske biler, og for at flere parkeringsplasser blir reservert for disse, spesielt i bykjernen.
- Jobbe for at det brukes miljøvennlige alternativer til salting.
- Prioritere veiløsninger som letter overgangen til kollektivtransport og arbeide for bedre løsninger for innfartsparkering med kollektivtilbud og sykkeladkomst videre til bysentre.
- Være med på forsøksprosjekt i fylket med kollektivtransport ved behov utenfor kollektivaksene
- Jobbe for lavere pris på kollektivbilletter, finansiert av bompenger.
- Jobbe for at Arendalsbanen ivaretas, støtte forbedringer av Sørlandsbanen (blant annet den foreslåtte Sørvestbanen), og flytte tungtrafikk over på båt og jernbane.
- At alle nye kommunale kjøretøy skal gå på elektrisitet eller mest mulig miljøvennlig drivstoff avhengig av bruk.
- Planlegge for nye boliger og tjenester i nær tilknytning til kollektivtrafikk samt gang- og sykkeltraseer.
- Sikre gratis parkeringsplasser for togreisende på togstasjonen i Arendal og på Stoa.
- Se på tiltak som kan redusere gjennomfartstrafikk i boligområder for å sikre barn, nærmiljø og trafikksikkerhet, slik som Kolbjørnsvik/Sandvigen.

LOKAL MAT

Det er viktig at vi kan produsere mat lokalt. For å ha trygg tilgang på mat må vi ha et levende landbruk. Det må være bærekraftig, både økonomisk og for miljøet. Landbruket må gi trivsel for folk og fe og samtidig gå i pluss i kroner og øre. Vi må ta vare på matjorda vår og hindre gjengroing. Økologisk landbruk og mer dyrking av korn og grønnsaker er både dyre- og klimavennlig.

Vi vil:

- Verne all eksisterende matjord.
- God matjord tar svært mange år å utvikle.
- Opprettholde, og legge til rette for å øke, småskalajordbruket i Arendal.
- Stimulere til bruk av beitedyr (villsau, geit etc.) for å hindre gjengroing.
- Støtte opp bærekraftige lokale fiskeri og landbruk og tilrettelegge for lokal merkevarerbygging og omsetning.
- Støtte urban dyrking, parsellhager, andelslandbruk og tilsvarende prosjekter.
- Satse på mobile slakterier og jobbe for at små slakterier har gode vilkår.
- Jobbe for egnede forhold for økologisk melkeproduksjon, økologisk melk

må på atskilte tanker.

- Synliggjøre hvor man kan kjøpe kortreist mat.
- Etablere Arendal som møtested for matinteresserte ved å støtte tiltak som Bondens Marked.
- Jobbe for en gradvis omlegging til økologisk drift på så mange gårdsbruk som mulig, og ha tiltak for kompetanseheving hos lokale produsenter med økologisk drift.
- Kreve at en økende andel mat som kjøpes inn av kommunale virksomheter er økologisk, og gi tilbydere av lokal mat reelle muligheter for å konkurrere i anbudsprosesser.
- Støtte prosjekter som utvinner biodrivstoff av bl.a. mat- og jordbruksavfall.

NÆRINGS LIV PÅ SOLCELLEKYSTEN

Tidene endrer seg. Vi er på vei ut av oljealderen, og det merker vi på Sørlandet. MDG mener at Arendal har et unikt utgangspunkt for å bli en virkelig grønn foregangskommune! Vi vil at Arendal skal være den kommunen andre ser til når de skal snu seg i en grønnere og mer miljøbevisst retning. Bruke ressursene som allerede finnes her, og vri dem over i grønn retning. Utvikle ressurser og kompetanse innen grønn industri og produksjon av fornybar energi. Arendal trenger flere arbeidsplasser basert på lokal natur, lokal kultur og en fornybar økonomi. Det grønne skiftet må tilby bedre løsninger enn dagens.

Vi vil:

- Fokuserer investeringer på grønn næringsutvikling, blant annet vet å etablere et grønt næringsfond.
- Stimulere til både kommersielle og ikke-kommersielle prosjekter som oppfordrer til deling, bytting, gjenbruk, reparasjon og re-design, og samvirkebaserte virksomheter som tar utgangspunkt i lokale og regionale ressurser.
- Jobbe for etablering av nye, og styrke eksisterende grønne klynger og nettverk, koble bedrifter og forskningsmiljøer.
- Fokuserer på at grønne næringer tenker kretsløp mellom ulike typer bedrifter. Avfall i en næring kan være verdifull ressurs i en annen.
- Ha gründerhjelp med fokus på grønne næringer og etablere arenaer for møte mellom gründerne.
- Prioritere utbygging av høykapasitet bredbånd i

hele kommunen.

- Jobbe for kildesortering for næringer med lavere avgift enn restavfall.
- Etablere en kommunal miljøpris som skal stimulere til og belønne nyskaping og innsats i miljøarbeidet hos kommunens innbyggere, organisasjoner og næringsliv.
- Kreve miljøsertifisering ved anbud og grønne innkjøp i kommunen.
- Få med næringsliv i samarbeid om Green nudging: Små tiltak som gjør miljøvennlige valg lettere.
- Ha et samarbeid med næringslivet om energiøkonomisering og miljøvennlig bygging, og om redusert energibruk til bygninger og transport. Stille krav til minimum passivhusstandard for nye næringsbygg.

BÆREKRAFTIG KOMMUNE

Det er et enormt potensial for utslipps-reduksjoner gjennom å fase ut fossil energi, og øke effektivitet og energisparing i nye og eksisterende bygg. Som byggherre kan og bør kommunene stille tydelige miljøkrav til entreprenører og leverandører. Dette vil kommunen også spare penger på, gjennom reduserte energiutgifter. Vi vil gjøre det enkelt og positivt å ta de gode, miljøvennlige valgene i hverdagen.

ORGANISASJONEN

Vi vil:

- Ha miljø- og klimakonsekvenser inn i alt planarbeid. For alle større strukturtiltak i kommunen skal det lages miljøregnskap som skal være retningsgivende for forslag til vedtak.
- At kommunen årlig rullerer og evaluerer mål og tiltak i klima- og energiplan for bærekraftig utvikling og sterk reduksjon av klimagassutslippene i kommunen. - Kommunen skal utarbeide miljøstatus og klimaregnskap for kommunen og egen virksomhet.
- Styrke klima- og miljøprioriteringer ved å etablere en overordnet miljø- og energiledelsestilling.
- Utvide arbeidet med klimanøytral kommune: Satse på flere reelle og faktiske klimareduksjoner i kommunen, begrense bruken av klimakvoter og gå over til å bruke EU-kvoter for restutslipp.
- Trekke kommunale fond ut av investeringer i fossil energi og uetisk handel.
- Vektlegge klima- og miljøhensyn ved offentlige innkjøp. At gjenbruk, vedlikehold og kvalitetskriterier legges til grunn for offentlige innkjøp. Ha en etisk og rettferdig innkjøpsordning for produkter som må komme langveisfra.
- At kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse oppdateres og at nødvendige klimatilpasningstiltak settes i verk for å møte utfordringene ved et menneskeskapt varmere og våtere klima.
- Foreslå grønne tak og forsøk med grønne fasader på kommunale bygg.
- At rehabilitering av kommunale bygg planlegges for nullutslippsstandard. Nybygg bør normalt ha

plussstandard, det vil si at byggene produserer mer energi enn de bruker f.eks. ved bruk av solcelletak. Det må legges stor vekt på miljø i både oppføring og avfallshåndtering. Beregningene for prosjektene skal omfatte hele livssyklusen.

- At alle kommunale enheter og virksomheter blir miljøsertifisert, inkludert kommunale selskap.
- Sette krav om fornybaroppvarming til bygg man leier og prioritere utfasing av oljefyring.
- At kommunale virksomheter må ha tilgjengelige ladestasjoner for el-bil.
- Redusere bruken av målstyring i offentlig sektor, og fremme viktigheten av medmenneskelighet og livskvalitet i kommunens tjenester.
- Være positive til omstillingstiltak for å bedre kommuneøkonomien, og vil innføre metoder der kvalitet, kontinuerlig forbedring og bruker- og ansattemedvirkning er styrende (f.eks. "Kommune Lean").
- Gå inn for flere heldidsstillinger i kommunen.
- Ha gode ordninger som belønner gange, sykling, kollektiv og samkjøring for kommunalt ansatte.
- Innføre en vegatarmandag i kommunale kantiner, der veganske/vegetariske måltid subsidieres på bekostning av kjøttalternativer. - Det skal alltid være fullverdige vegetariske tilbud tilgjengelig.
- Ha fokus på å unngå matkasting, for eksempel prioritere innkjøp av "snål" frukt og grønt.
- Bruke fri programvare der det er mulig, og bruk av nettmøter på bekostning av reiser.

INNBYGGERE

Vi vil:

- At kommunen må legge til rette for enkel tilgang til informasjon og tjenester. Arendal kommune må utvikle en digital strategiplan.
- At det i alle nye boligfelt skal settes av tilstrekkelig areal til lekeplasser, fellesareal og nærhet til turmuligheter - heller enn å ha minstekrav til antall parkeringsplasser.
- At boligfelt skal tilpasses topografien i området og best mulig unngå utflating av kupert terreng.
- Sette krav om miljøvennlig husbygging og "nullhus"

ved tildeling av byggeløyver og nye utbyggingsområder.

- Legge til rette for at overskuddsenergi kan leveres tilbake til strømmettet.
- Søke å opprette en kommunal energirådgivningstjeneste, og informere aktivt om mulighetene som finnes hos Enova og andre miljøtiltak som kan gjøres i husholdningene.
- Opprettholde eiendomsskatten.

FRAMTIDAS VOKSNE

Miljøpartiet har som mål at alle innbyggere i Arendal skal ha nær tilgang til sine dagligdags behov. En nærskole der flest mulig barn kan gå eller sykle til skolen er både bra for folkehelsen, miljøet og lokalsamfunnet. Videre vil MDG bidra med tilrettelegging for at lokalsamfunn har nærhet til barnehager og basisbutikker. Dette dreier seg om planlegging og tilrettelegging i et langtidsperspektiv. Vi vil ha en mer praktisk og kulturelt rettet skole som bruker naturen som klasserom.

BARNEHAGE

Vi vil:

- Innføre maksstørrelse på barnehager og innføre Grønt Flagg i kommunale barnehager
- en internasjonal ordning med pedagogisk miljøopplæring i skole og barnehage.
- Innføre to eller flere barnehageopptak i året.
- Barn skal gis prioritet ved opptak til nærmeste barnehage og skole.
- Arbeide for bedre kjønnsbalanse blant ansatte i barnehager og skoler ved aktiv rekruttering av mannlige lærere.
- Finne møteplasser for foreldre og barn som ikke bruker barneagetilbud.
- Arbeide for en høyere andel kommunale barnehager enn Arendal har per i dag.

UNGDOM

Vi vil:

- Støtte spesielle tiltak som øker bibliotekbruken blant ungdom ved bedre tilgjengelighet og nytenkning rundt innholdet i et bibliotek.
- Støtte etablering og drift av ungdomsklubber, ungdomsstyrte møtesteder og aktivitetstilbud for ungdom med fokus på integrering.
- At ungdomsrådet bør ha medlemmer som ikke nødvendigvis er tilknyttet ungdomspartier.
- Opprette en (digital) forslagskasse til ungdomsråd og bystyret, fra ungdom.
- At kommunen skal ta imot læringer innen helsefag og andre relevante fag.
- At alle bedrifter som utfører oppdrag for kommunen må være tilknyttet en lærlingordning.
- Innføre stemmerett for 16-åringer ved lokalvalg. Må sees i sammenheng med styrket samfunnsfag.

SKOLENE VÅRE - DET LOKALE KNUTEPUNKT

Vi vil:

- Ivareta et levende nærmiljø og sikre at alle barn har kort vei til skolen, hvilket innebærer å ivareta den skolestrukturen som er i dag.
- Sikre at skolene har korte avstander til grøntområder og gi skolene økonomiske muligheter til å bruke ute- og nærmiljøet som klasserom
- Opprette skolehager og "Grønt Flagg"-sertifisere de offentlige skolene.
- Trekke lokale ressurser inn i undervisningen, som for eksempel lokal natur og miljø, kulturminner og ressurspersoner med god lokalkunnskap.
- Støtte normer som sikrer god lærertetthet i skolen generelt og høy voksentetthet i spesielt SFO og småskolen ved bl.a. å satse på læringer.
- Respektere lærernes fagkompetanse, og gi betydelig frihet til å la lokale ideer for undervisning blomstre.
- Redusere krav til rapportering som ikke fører til mer læring.
- Støtte et forum for ansatte ved skolene i Arendal med fokus på å lære av hverandre.
- Arbeide for at Arendal vurderer å innføre leksefrie skoler.
- Støtte tiltak for tilrettelagt undervisning, også for elever som er på nivå over sitt alderstrinn.
- Ha mer valgfag og fysisk aktivitet inn i fellesskolen, og en praktisk tilnærming til alle skolens fag.

- Sikre at alle elever får god svømmeundervisning.
- Støtte kulturfokusert læring, bl.a. med bruk av oppsetninger. Dette styrker også basisfag.
- At skolene kan trekke inn vaktmestere og andre ansatte som ressurser i skoletiden. For noen elever kan praktisk læring være svært viktig.
- Ha programmering som valgfag i ungdomsskolen.
- At skolen fokuserer på likestilling, etikk og dialog i pedagogikk og undervisning.
- Ha et pedagogisk mangfold og støtte private ikke-kommersielle skoler.
- Gi skolene mulighet til å abonnere på økologisk frukt og grønt.
- Styrke opplæring i demokrati og samfunnsfag for å utdanne kompetente borgere.
- Styrke helsesøstertjenesten.
- Øke kunnskapen om psykisk helse gjennom ulike prosjekter
- Øke kompetansen hos helsesøstre og skolepersonell vedrørende kjønnsidentitet og ulik kjønnsproblematikk.

GODT VOKSNE

Aktive eldre er friske eldre. Også de som har levd en stund må få bruke ressursene sine til meningsfulle aktiviteter. Barn trenger "besteforeldrene" som kan formidle erfaringer og historier og lære bort håndverk. Vi vil legge til rette for en verdig alderdom og samhandling på tvers av generasjoner.

Vi vil:

- Støtte "Livsglede for eldre" og lignende foreninger.
- Legge til rette for samhandling på tvers av generasjoner. Barnehage og kultur kan være møteplasser.
- At eldre som ønsker og har kapasitet til å stå i arbeid utover pensjonsalder skal ha anledning til det.
- At det legges til rette for at eldre som bor på sykehjem o.l. kan ha jevnlig kontakt med dyr, samtidig som det tas hensyn til allergikere.
- Støtte Lotte-hjem-modellen. Sykehjem med trykk på "hjem". Beboernes ønsker og behov skal være

- rettesnoren for arbeidet, ikke et system eller oppsatt plan. Trivsel for ansatte og beboere.
- Støtte omsorgslønn.
- Jobbe for økt lege- og sykepleiedekning på sykehjem. Øke kompetansen på medisinerbruk hos eldre i sykehjem (geriatrik farmasøytisk kompetanse) - for å redusere overforbruk og uheldig polyfarmasi.
- Jobbe for prosjekt "demenslandsby".

FOLKESTEMMEN

Vi mener det er viktig å gi innbyggerne eierskap til kommunen sin, og gjøre dem til aktive deltakere. Blant annet har vi hatt med oss “grønne lapper” når vi har stått på stand. Her skrev folk opp saker de brenner for i kommunen sin. Vi har brukt disse lappene aktivt når vi har utarbeidet programmet vårt. Vi vil ha folk engasjert også mellom valgene, og jobbe for at politikere som styrer kommunen representerer befolkningen når det gjelder blant annet alder, kjønn og etnisk opphav.

Vi vil:

- Verne allemannsretten, strandlinjen og tilgangen til friluftsområder og naturopplevelser for alle.
- At velforeninger må være med tidlig i fasen av utviklingsprosjekter.
- Støtte frivillige organisasjoner og velforeninger som overtar enkelte oppgaver fra kommunen, blant annet med enkelt vedlikehold og å gjøre nærmiljøtiltak i bydeler.
- Støtte Dyrebeskyttelsen og lignende organisasjoner, og støtte kampanjer for sterilisering av katter.
- Ha forsøk med “deltakende budsjettering”:
En del av kommunens budsjett er ute til prioritering av velforeninger o.l. Erfaring er at dette gir bedre rekruttering til lokaldemokratiet og mindre uro rundt budsjettprosesser.
- Sette krav til god informasjon på stedet og på nett om langvarige byggeprosjekter i kommunen.
- Prioritere utbygging av høykapasitet bredbånd i hele kommunen. Alle skal ha god tilgang til digitale fora og tjenester.
- At rådgivende folkeavstemming kan brukes oftere enn i dag, blant annet ved ordførervalg og spørsmål om kommunesammenslåing.
- Følge utfallet av en rådgivende folkeavstemming om kommunesammenslåing. Vi mener likevel at Arendal er stor nok som kommune, en ytterligere sammenslåing svekker lokaldemokrati og distrikter.
- At nedlagte skolebygg bør overlates til velforeninger.

GRØNN HELSE

Miljøpartiet De Grønnes viktigste bidrag til helse er forebygging. Forebygging hindrer sykdom og det er både bedre og billigere enn behandling. Vi vil sette livskvalitet og psykisk helse på dagsorden.

Vi vil:

- Sette fokus på forebyggende helsearbeid, gå inn for å bruke “Grønn resept” for å vri behandling over fra legemidler til sunnere livsstil og fysisk aktivitet.
- Øke bruk av “grønn omsorg”, “inn på tunet” og “blå omsorg” i kommunal helse.
- Støtte frivillige foreninger som aktivt inkluderer personer med psykiske helseproblemer i meningsfulle aktiviteter med fokus på ressurser og mestring.
- Fokuser på forebygging og opplysning som gode tiltak mot rus. Ettervern er også forebygging.
- Arbeide for at egnede friluftsområder har universell utforming.
- Arbeide for sunn mat i kommunale institusjoner, og styrke tilgangen på vegetariske alternativ.
- Styrke bruker- og ansattmedvirkning.
- At kommunale virksomheter og bedrifter som gjør oppdrag for kommunen skal være med i ordningen for inkluderende arbeidsliv.
- Motsette oss ytterligere nedbygging av sykehuset i Arendal.
- Støtte frivillig arbeid i helse- og omsorgssektoren.
- At Arendal gjennom interkommunalt samarbeid jobber for å opprettholde voldtektmottak i Aust-Agder.

AKTIV KULTUR

Kultur betyr å dyrke eller skape. Det handler om menneskelig aktivitet i samfunnet, det handler om livskvalitet. Mangfold, frivillighet, tilgjengelighet og uavhengighet er viktige bein kulturen må stå på.

Vi vil:

- Støtte festivaler og arrangementer gjennom hele året og sette miljøkrav som gjenbruksløsninger, økologisk matservering og kollektive transportløsninger.
- Støtte tiltak som gjør kunst, musikk, dans, drama og andre uttrykksformer tilgjengelig både for opplevelse og aktiv deltakelse i gode og tilpassede lokaler og ute i gatene.
- Bruke musikktimer aktivt, f.eks. i samarbeid med korps, kulturskole og bandverksted.
- Støtte et godt og variert kulturskoletilbud.
- Styrke og utvikle det internasjonale kultursamarbeidet. Kulturutveksling som Artists in Residence.
- Ikke bare bruke kulturhus til framvisning, men som øvings- og produksjonshus.
- Støtte opp om og videreutvikle frivillighetsentralene i kommunen.
- At foreninger og annet frivillig arbeid så langt det lar seg gjøre skal tilbys gratis lokaler, for eksempel gjennom lån av klasserom eller andre passende lokaler.
- Ivareta kulturelt mangfold ved aktive tiltak for innvandrere.
- Prioritere barne- og ungdomsrett, og breddeidrett.
- Stimulere til ikke-organisert idretts- og kulturvirksomhet som parkour o.l.
- Legge til rette for lek, spill og aktiviteter for både barn og voksne i parker og torg.

MANGFOLD

Verden er blitt mindre. Folk av forskjellige nasjonaliteter har stadig mer med hverandre å gjøre. Utfordringen ligger i å få til en en best mulig inngang til vårt samfunn. Berikelsen ligger i nye ressurser, tanker og bekjentskaper. Miljøpartiet De Grønne mener at vi skal ta imot de som kommer, og vise dem den gjestfriheten Sørlandet er berømt for. Plass har vi nok av.

SOSIAL

Vi vil:

- Bygge rimelige kommunale utleieboliger for unge, flyktninger, funksjonsreduserte og andre etter behov der det er mulighet å gå fra leie til eie.
- Ikke ha forbud mot tigging.
- Problemet er fattigdom og menneskehandel, ikke at folk ber om hjelp.
- Gi tilgang til overnatting og vaskemuligheter, og støtte frivillige tiltak som å for eksempel produsere og selge håndverksprodukter istedenfor å tigge.
- At vi skal bosette det antall flyktninger og asylsøkere som kommunen får forespørsel om.
- Støtte utstyrssentraler for barn og unge slik at økonomi ikke er til hinder for deltakelse og aktivitet
- Opprette en matsentral, og støtte ordninger for å ta vare på og fordele overskuddsmat.
- Holde livsoppholdelsessatser på anbefalt nivå fra SIFO.

Vi vil:

- Ta i mot de mest sårbare av flyktningene fra Syria og gi dem trygghet og hjelp i et nytt hjemland.
- Gjøre en innsats for at flyktninger i mottak har tilgang til meningsfulle aktiviteter.
- Støtte frivillige grupper som gir innføring i det norske samfunnet. Spesielt vil allerede bosatte innvandrere være en stor ressurs for integreringsarbeidet.
- Finne felles møteplasser gjennom idrett, kultur, friluftsliv, dugnader og arrangementer. Mat er en god anledning til å bli kjent med folk og kulturer, internasjonal kafe og lignende bør løftes fram.
- Bruke kysten og fiskemulighetene som et aktivt integreringstiltak for flyktninger.
- Kommunen må gå i dialog med næringslivet for å gi innvandrere mulighet til lærlingplasser og arbeidserfaring, og trekke fram og lære av erfaringer fra vellykket arbeidsintegrering. Det er vanskelig å få innpass i arbeidslivet med et uvanlig navn.
- Sikre alle livssynsamfunn like vilkår, blant annet gjennom livssynsnøytrale seremonilokaler.

ARENDAL PROGRAM 2015 - 2019

Vedtatt på medlemsmøte 16. august 2015

Design og illustrasjoner Kristin Olsen Askland